

سرشناسه	کاظمی، زرین، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	ارتباط شعر و موسیقی در دیوان عرفی شیرازی/نویسنده زرین کاظمی.
مشخصات نشر	اردبیل: آرچا، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	۲۱۵ ص.: جدول، نمودار (رنگی).
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۱۷۰-۷-۹
وضعیت فهرست ریزی	فیا:
یادداشت	کتابنامه.
موضوع	عرفی شیرازی، جمال‌الدین محمد، ۹۹۶۳-۹۹۹۹ ق. -- نقد و تفسیر
موضوع	عرفی شیرازی، جمال‌الدین محمد، ۹۹۶۳-۹۹۹۹ ق. --
موضوع	رژیم‌ها، بسامدی
موضوع	موسیقی و ادبیات -- ایران
موضوع	Music and literature -- Iran:
موضوع	شعر فارسی -- قرن ۱۰ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	th century -- History and poetry -- Persian: criticism
رده بندی کنگره	۶۰۳۲/آ۵: PIR۱۳۹۸
رده بندی دیویی	۴/۱۸۸:
شماره کتابشناسی ملی	۵۶۳۴۰۶۶:

نام کتاب: ارتباط شعر و موسیقی در دیوان عرفی شیرازی * نویسنده: زرین کاظمی * صفحه آرا و طراح جلد: عباد ممی زاده * انتشارات: آرچا * تیراژ: ۱۰۰۰ * سال و نوبت چاپ: ۱۳۹۸، اول * قیمت: ۳۵۰۰۰ تومان

فهرست

فهرست.....	۳
مقدمه.....	۱۳
از زبان مؤلف.....	۱۵
فصل اول.....	۱۷
درباره عرفی.....	۱۷
عرفی کیست؟.....	۱۹
قالب های شعری دیوان عرف.....	۲۲
تتبع عرفی از شاعران پیشین در باب غزل.....	۲۳
۱. تأثیر پذیری و استقبال از شعر حافظ.....	۲۳
۲. تأثیر پذیری و استقبال از شعر سعدی.....	۲۵
۳. تأثیر پذیری از امیر خسرو دهلوی.....	۲۵
۴. تأثیر پذیری از نظیری نیشابوری.....	۲۶
تتبع عرفی از شاعران در حوزه ی قصیده.....	۲۷
دیدگاه ها در مورد اشعار عرفی.....	۳۰
سبک و اندیشه ی شعری عرفی.....	۳۰
آثار عرفی:.....	۳۱
فصل دوم.....	۳۳
مبانی نظری.....	۳۳
عروض.....	۳۵
تعریف علم عروض:.....	۳۵
هدف و مقصود از علم عروض.....	۳۵

۳۶	تاریخچه‌ی علم عروض.....
۳۹	کتبی که در حیطه‌ی علم عروض و قافیه از گذشته تا به امروز تألیف شده است:.....
۴۰	تعریف نویسندگان و محققان ادبی شرق و غرب از مفهوم شعر.....
۴۲	وزن.....
۴۳	تعریف هایی از وزن.....
۴۴	منشأ وزن.....
۴۶	وزن به دو بخش وزن عروضی و وزن هجایی تقسیم می شود:.....
۴۶	انواع وزن.....
۴۷	اقسام وزن.....
۴۸	حالات عاطفی اوزان.....
۴۹	تأثیر وزن شعر بر شنونده.....
۵۰	بحر.....
۵۰	زحاف (zehaf).....
۵۱	ردیف:.....
۵۱	تعریف هایی از ردیف.....
۵۲	مختصری از تاریخچه‌ی ردیف.....
۵۴	فواید ردیف.....
۵۴	قافیه.....
۵۴	تعریف هایی از قافیه.....
۵۶	مختصری از تاریخچه قافیه.....
۵۷	نقش قافیه در ساختار شعر.....
۵۸	تأثیر موسیقایی قافیه.....
۵۹	موسیقی.....
۶۰	مفهوم موسیقی از منظر اندیشمندان ادبی و هنری.....

۶۰	 موسیقی شعر:
۶۲	 ارتباط شعر و موسیقی:
۶۳	 گروه موسیقایی:
۶۴	 پیوند شعر و موسیقی:
۶۴	 مشابهت های شعر و موسیقی:
۶۶	 ترکیب اوزان خاص با موسیقی:
۶۷	 عوامل موسیقایی شعر:
۶۸	 موسیقی بیرونی:
۶۹	 موسیقی کناری:
۷۰	 موسیقی درونی:
۷۰	 موسیقی معنوی:
۷۱	 تأثیر اوضاع اجتماعی بر موسیقی شعر:
۷۲	 سبک شعری:
۷۲	 مفهوم سبک:
۷۲	 انواع سبک شعری:
۷۳	 عوامل مؤثر در ظهور سبک جدید شعری:
۷۳	 سبک هندی:
۷۶	 عوامل مؤثر در پیدایش سبک هندی:
۷۸	 ویژگی های سبک هندی:
۷۸	 اوضاع اجتماعی، سیاسی و ادبی ایران در دوره سبک هندی:
۸۰	 فصل سوم:
۸۱	 بحث و تحلیل:
۸۲	 موسیقی بیرونی:
۸۳	 اوزان عروضی دیوان عرفی شیرازی:

۸۴	نمودار شماره ۳-۱ اوزان عروضی دیوان عرفی شیرازی
۸۴	کاربرد اوزان عروضی در غزلیات
۸۷	نمودار شماره ۳-۲ کاربرد اوزان عروضی غزلیات
۸۷	کاربرد اوزان عروضی در قصاید
۹۰	نمودار شماره ۳-۳ کاربرد اوزان عروضی قصاید
۹۰	کاربرد اوزان عروضی در مقطعات
۹۲	نمودار شماره ۳-۴ کاربرد اوزان عروضی مقطعات
۹۲	کاربرد اوزان عروضی در ترکیب بند
۹۳	کاربرد اوزان عروضی در ترجیع بند
۹۳	کاربرد اوزان عروضی در مثنوی
۹۳	کاربرد اوزان عروضی در مخمس
۹۳	بسامد بحور و اوزان دیوان عرفی شیرازی
۹۳	بسامد بحور و اوزان در غزلیات عرفی شیرازی
۹۳	بحر رمل
۹۶	بحر هزج
۹۸	بحر مجتث
۹۹	بحر مضارع
۱۰۰	بحر رجز
۱۰۱	بحر خفیف
۱۰۲	بحر منسرح
۱۰۳	بحر متقارب
۱۰۳	بحر بسیط
۱۰۴	بررسی تأثیر اوضاع و احوال اجتماعی بر موسیقی بیرونی غزلیات عرفی
۱۰۵	جدول شماره ۳-۱ بسامد بحور و اوزان غزلیات عرفی را نشان می دهد

۱۰۷.....	بسامد بحور و اوزان در قصاید.....
۱۰۷.....	بحر رمل.....
۱۰۸.....	بحر مجتث.....
۱۰۹.....	بحر هزج.....
۱۱۰.....	بحر مضارع.....
۱۱۰.....	بحر خفیف.....
۱۱۱.....	بحر منسرح.....
۱۱۱.....	بحر متقارب.....
۱۱۲.....	جدول شماره‌ی ۲-۳ بسامد بحور و اوزان قصاید عرفی را نشان می‌دهد.....
۱۱۳.....	بسامد بحور و اوزان در قطعات.....
۱۱۳.....	بحر مجتث.....
۱۱۴.....	بحر رمل.....
۱۱۵.....	بحر مضارع.....
۱۱۶.....	بحر هزج.....
۱۱۶.....	بحر خفیف.....
۱۱۷.....	بحر متقارب.....
۱۱۸.....	جدول شماره‌ی ۳-۳ بسامد بحور و اوزان مقطعات عرفی را نشان می‌دهد.....
۱۱۹.....	بسامد بحور و اوزان در ترکیب بند و ترجیع بند.....
۱۱۹.....	بحر مجتث.....
۱۲۰.....	بحر خفیف.....
۱۲۰.....	بحر هزج.....
۱۲۰.....	جدول شماره‌ی ۴-۳ بسامد بحور و اوزان در ترکیب و ترجیع بند را نشان می‌دهد.....
۱۲۱.....	بسامد بحور و اوزان در مثنوی.....
۱۲۱.....	مجمع الابدکار عرفی.....

بحر سریع.....	۱۲۱
مثنوی خسرو و شیرین.....	۱۲۲
ساقی نامه.....	۱۲۲
مثنوی در هجو شعرای معاصر.....	۱۲۳
جدول شماره‌ی ۳-۵ بسامد بحور و اوزان مثنوی را نشان می دهد.....	۱۲۳
بسامد بحور و اوزان در مخمس.....	۱۲۴
بحر هزج.....	۱۲۴
نمودار شماره‌ی ۳-۵ کاربرد بحور عروضی در کل اشعار عرفی.....	۱۲۴
بررسی رابطی و سمعی انتزاعی دوره‌ی صفویه با اوزان عروضی شعر عرفی.....	۱۲۶
موسیقی کناری.....	۱۲۹
بررسی ردیف در دیوان عرفی.....	۱۲۹
کاربرد ردیف در قالب های مختلف شعری.....	۱۳۰
نمودار شماره‌ی ۳-۶ کاربرد ردیف در قالب های مختلف شعر.....	۱۳۰
نمودار شماره‌ی ۳-۷ کاربرد ردیف در کل اشعار.....	۱۳۱
اقسام ردیف.....	۱۳۱
اقسام ردیف در غزلیات.....	۱۳۱
اقسام ردیف در قصاید:.....	۱۳۴
اقسام ردیف در مقطعات.....	۱۳۵
اقسام ردیف در ترکیب بند.....	۱۳۶
اقسام ردیف در ترجیع بند.....	۱۳۶
نمودار شماره‌ی ۳-۸ اقسام ردیف در قالب های مختلف شعر.....	۱۳۸
نمودار شماره‌ی ۳-۹ کاربرد اقسام ردیف در کل اشعار.....	۱۳۹
انواع ردیف بر حسب تعداد کلمه.....	۱۳۹
انواع ردیف در غزلیات.....	۱۴۰

انواع ردیف در قصاید.....	۱۴۱
انواع ردیف در مقطعات.....	۱۴۱
انواع ردیف در ترکیب بند و ترجیع بند.....	۱۴۲
نمودار شماره‌ی ۳-۱۰ کاربرد انواع ردیف بر حسب تعداد کلمه در قالب.....	۱۴۳
نمودار شماره‌ی ۳-۱۱ کاربرد انواع ردیف بر حسب تعداد کلمه در کل.....	۱۴۴
تکرار ردیف در کل اشعار.....	۱۴۴
تکرار در ردیف‌های غزلیات.....	۱۴۵
تکرار در ردیف‌های قصاید.....	۱۴۶
تکرار در ردیف‌های قطعات.....	۱۴۶
تکرار در ردیف‌های ترکیب و ترجیع بند.....	۱۴۶
بررسی قافیه در دیوان عرفی شیرازی.....	۱۴۶
صنوف قافیه.....	۱۴۶
کاربرد صنوف قافیه در غزل.....	۱۴۷
نمودار شماره‌ی ۳-۱۲ کاربرد صنوف قافیه در غزل.....	۱۴۷
کاربرد صنوف قافیه در قصیده.....	۱۴۷
نمودار شماره‌ی ۳-۱۳ کاربرد صنوف قافیه در قصاید.....	۱۴۸
کاربرد صنوف قافیه در قطعه.....	۱۴۸
نمودار شماره‌ی ۳-۱۴ کاربرد صنوف قافیه در قطعه.....	۱۴۹
کاربرد صنوف قافیه در ترکیب بند.....	۱۴۹
نمودار شماره‌ی ۳-۱۵ کاربرد صنوف قافیه در ترکیب بند.....	۱۵۰
کاربرد صنوف قافیه در ترجیع بند.....	۱۵۰
نمودار شماره‌ی ۳-۱۶ کاربرد صنوف قافیه در ترجیع بند.....	۱۵۱
نمودار شماره‌ی ۳-۱۷ کاربرد صنوف قافیه در قالب‌های مختلف.....	۱۵۲
نمودار به درصد.....	۱۵۲

۱۵۳.....	نمودار شماره‌ی ۳-۱۸ کاربرد صنوف قافیه در کل اشعار.....
۱۵۳.....	انواع قافیه.....
۱۵۴.....	انواع قافیه در غزلیات.....
۱۵۵.....	انواع قافیه در قصاید.....
۱۵۵.....	انواع قافیه در مقطعات.....
۱۵۶.....	انواع قافیه در ترکیب بند.....
۱۵۷.....	انواع قافیه در ترجیع بند.....
۱۵۸.....	نمودار شماره‌ی ۳-۱۹ کاربرد انواع قافیه در قالب های شعری عرفی.....
۱۵۹.....	نمودار شماره‌ی ۳-۱۰ کاربرد انواع قافیه در کل اشعار.....
۱۵۹.....	کاربرد حرف روی در غزل و رباعی.....
۱۶۰.....	کاربرد حرف روی در غزلیات عری.....
۱۶۴.....	جدول شماره‌ی ۳-۶ کاربرد حرف روی در غزلیات.....
۱۶۴.....	کاربرد حرف روی در قصاید.....
۱۶۷.....	جدول شماره‌ی ۳-۷ کاربرد حرف روی در قصاید.....
۱۶۸.....	کاربرد حرف روی در مقطعات.....
۱۷۱.....	جدول شماره‌ی ۳-۸ کاربرد حرف روی در مقطعات.....
۱۷۲.....	کاربرد حرف روی در ترکیب بند.....
۱۷۳.....	کاربرد حرف روی در ترجیع بند.....
۱۷۵.....	جدول شماره‌ی ۳-۹ کاربرد حرف روی در ترکیب بند و ترجیع بند.....
۱۷۶.....	جدول شماره‌ی ۳-۱۰ کاربرد حروف روی در کل اشعار.....
۱۷۷.....	ردف اصلی.....
۱۷۷.....	ردف اصلی در قالب های مختلف شعر عرفی.....
۱۷۸.....	نمودار شماره‌ی ۳-۲۱ کاربرد ردف در قالب های مختلف شعری.....
۱۷۸.....	نمودار شماره‌ی ۳-۲۲ کاربرد ردف در کل اشعار.....

کاربرد انواع ردف اصلی در اشعار.....	۱۷۹
کاربرد انواع ردف اصلی در غزلیات.....	۱۷۹
کاربرد انواع ردف اصلی در قصاید.....	۱۷۹
کاربرد انواع ردف اصلی در مقطعات.....	۱۸۰
کاربرد انواع ردف اصلی در ترکیب و ترجیع بند.....	۱۸۱
نمودار شماره‌ی ۳-۲۳ کاربرد انواع ردف اصلی در قالب‌های مختلف.....	۱۸۲
نمودار شماره‌ی ۱-۴ کاربرد ردف اصلی در کل اشعار.....	۱۸۳
بررسی رابطه‌ی معنادار ردیف و قافیه‌ی شعر عرفی با اوضاع اجتماعی.....	۱۸۳
موسیقی درونی.....	۱۸۵
واج آرایی (نغمه‌ی حروف).....	۱۸۵
واژه‌های ابداعی.....	۱۸۶
تکرار.....	۱۸۶
موسیقی معنوی.....	۱۸۷
ارسال المثل.....	۱۸۷
ایهام.....	۱۸۸
استعارات بدیع.....	۱۸۸
مضمون یابی.....	۱۸۹
تضاد (تقابل و طباق).....	۱۸۹
مراعات النظیر یا تناسب.....	۱۹۰
تشخیص (جاندار انگاری).....	۱۹۰
مبالغه (اغراق و غلو).....	۱۹۰
تلمیح.....	۱۹۱
لف و نشر.....	۱۹۱
بررسی تأثیر اوضاع اجتماعی بر موسیقی درونی و معنوی شعر عرفی.....	۱۹۲

۱۹۳	فصل چهارم.....
۱۹۳	نتیجه گیری و پیشنهاد.....
۱۹۵	نتیجه گیری.....
۱۹۹	پیوست ها.....
۲۰۱	پیوست شماره ۱.....
۲۰۱	اوزان به کار رفته در غزلیات عرفی شیرازی.....
۲۰۱	بحر رمل:.....
۲۰۳	بحر هزج:.....
۲۰۴	بحر مجتث:.....
۲۰۵	بحر مضارع:.....
۲۰۶	بحر رجز:.....
۲۰۶	بحر خفیف:.....
۲۰۷	بحر منسرح:.....
۲۰۷	بحر متقارب.....
۲۰۷	بحر بسیط.....
۲۰۹	فصل پنجم.....
۲۰۹	مأخذ و منابع.....
۲۱۱	مأخذ و منابع:.....

مقدمه

لزوم پردازش به مقوله های فرهنگی و ادبی در جهان امروز بیش از پیش، خردورزان هر جامعه ای را بر آن می دارد تا با تلاش و همتی بس والا و احساس مسوولیت نیازهای جامعه را احصاء نموده، به شیوه ای استقرا و استدلال علمی و منطقی در جهت تعالی و رشد فرهنگ خویشان گام بردارند و با برجسته سازی شاخص ها و یافتن نقیصه های آن بعد یا ابعاد، جهت برطرف نمودن مشکلات اهتمام ورزند.

بدی است به روزرسانی و روزآمد کردن یافته ها در این راه، امری ضروری است. در خصوص ادب پارسی و ادبیات نیز برخلاف انجام پژوهش های متنوع به شیوه های تصحیح ترجمه، نسخه پردازی و نسخه خوانی، تفسیر و گزارش آثار هرچند کارهای زیادی صورت گرفته است اما نقاط مجهول و خلأهای فراوان و فراوانی در زیر خاکستر زمام آماده ی تجلی و تلاؤ و شعله پراکنی هستند تا به رشحات قلمی و رانی سلیم صورت و جلوات نظری نظر، رانی سلیم سیرت بر کرانه ی دریای معانی و مفاهیم، کوس «اناالحق» برزنند و صدای نوازی بی می آرام معرفت را بر پایهی معدلت بر اسماع و ابصار جاری سازند و بی هیچ ادعایی به خط ببالند.

و از این دست است گنجینه ی پرگهر ادب پارسی، جواهر نظم و نثرش که بر آسمان ادب کیهان، همواره فروزان و درخشان است و از این گنجینه ی ادب، دردانه ای با نام «عرفی» پرراز در صدفی چون شیراز که گرچه خود در ایران شمال الدین است به دیاری دیگر با شعورزی اش شرف الدین.

وی با سبک خاص و طبع عام گفته و سروده هر آنچه بایسته و شایسته ی فکر و اندیشه ی زمانش بوده و در آثار و از خودنهادهایش داد سخن داده و ادا کرده است گرچه کسی هرازگاهی در گوشه ای، باریکه های فکری و شعری و شعوریش را به گوش جهان و جهانیان رسانده است.

با این روند اثر حاضر با عنوان «رابطه شعر و موسیقی در دیوان عرفی شیرازی» از یکی از توانمندان دیار اردبیل سرکار خانم زرین کاظمی که ایامی چند در

دوران پیشین، همکلاسی (دانشجوی) ینده بوده‌اند و متانت وضع، صلابت رأی، حلاوت سخن و کرامت طبع، از جمله صفات نیک بارز ایشان به اقرار اقوام و اقران، معلوم است و بر بنده نیز جمله مختوم.

کاری هرچند سنتی است اما تحلیل و بررسی زیبایی‌های ادبی شاعر بلند آوازه‌ی ادب پارسی و ایرانی است که با موشکافی و ریزبینی خاصی با راهنمایی اساتید معزز، به منته‌ی ظهور درآمده است اما از دیدگاه زیبایی شناسی کار تحلیلی و آماری برجسته‌ای است که تا زمان فعلی در تحلیل آثار عرفی شیرازی نکات مربوط به علوم ادبیّه از جمله عروض و قافیه و احوال موسیقایی کلام عرفی آن هم به صورت ارائه‌ی آمار و بسامد با و بیزه کاری‌های وزنی و نموداری کاری الحقّ والانصاف نمایان و پرزحمت است که در وسع دایره‌ی مؤلف محترم سرکار خانم کاظمی انجام شده است باشد که ادب دوستان با قرابت و تلاوت نکته‌های آموزشی آن از این کتاب و اثر بهرمند و بهره‌ور شوند که ایدون است.

احمد نورمند مهرماه ۱۳۹۷